

В.В. Жар*, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, Харків)

О.Б. Лазько*, здоб. ОС «магістр» (ДБТУ, Харків)

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ

Останнім часом в Україні все активніше запроваджується діджиталізація, поширення та використання цифрових технологій в організації та удосконаленні функціонування органів державного управління та місцевого самоврядування. Сиротін В.Д. зауважує: «актуалізуються питання електронного урядування, закріплення застосування інформаційно-комунікаційних технологій у сфері публічного управління на законодавчому рівні, точаться наукові дискусії щодо переваг та викликів діджиталізації у наукових працях, проте питання, які пов'язані з забезпечення умов для цього процесу потребують досліджень»[1].

Цифровізація або діджиталізація визначається як процес перетворення традиційних аналогових процесів, послуг, або продуктів у цифровий формат. Таке перетворення може застосовуватися у багатьох сферах життя, включаючи бізнес, освіту, медицину, культуру, технології тощо. Основу цифровізації складає інформація, яка обробляється, зберігається і передається за допомогою цифрових технологій, що у підсумку сприяє перетворенню суспільства, економіки і культури в цифрову форму. Активне поширення цифрових технологій вплинули й на сферу публічного управління, що виявилось у створенні електронних видів взаємодії між різними учасниками суспільних відносин та спонукають до формування е-урядових інституційних форм у розвинених країнах.

Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В звертають увагу на те, що «...цифровізація публічного врядування є процесом реалізації цифрових трансформацій у публічній сфері (у контексті докорінного перетворення діяльності органів публічної влади), що приведе до стрибкоподібного переходу до цифрового врядування шляхом застосування цифрових технологій (інструментів цифрового робочого місця, штучного цифрового інтелекту прийняття типових управлінських рішень, blockchain-, smart-, portal-, cloud-, network-сервісів тощо). Тобто у більш вузькому розумінні цифровізація публічного врядування є стрибкоподібним процесом цифрових трансформацій публічного врядування у цифрове врядування (цифрове управління)»[2, с. 7–8].

Інтеграція України в європейський цифровий простір обумовила об'єктивну необхідність застосування нових управлінських підходів: заміни традиційних методів управління, заснованих на використанні повноважень та чітких бюрократичних процедур, на методи, спрямовані на надання якісних державних послуг. У нових умовах публічне управління відчуває на собі вплив різноманітних факторів, що призводить до зміни вектора до реалізації

*Науковий керівник – О.М. Таран, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

його головної мети – досягнення максимальної ефективності, результативності та результативності з мінімальними затратами ресурсів, часу та зусиль.

Пігарев Ю., Костенюк Н. у контексті ж дослідження сервісної функції держави зазначають: «діджиталізація постає одним із найбільш дієвих механізмів удосконалення процесів надання державних послуг та моніторингу цього процесу. Серед провідних технологій цифровізації, що використовуються в публічному секторі саме в контексті реалізації публічних послуг, можна виділити такі: багатоканальне інформування та залучення громадян; відкриті дані; електронну ідентифікацію громадян; повсюдну аналітику; «розумні» машини та засоби; «інтернет речей»; «цифрові» державні платформи» [3]. Тобто роль публічного управління в забезпеченні цифрового розвитку має бути суттєво посилена шляхом реалізації активної державної політики та реальної ефективної роботи всіх державних інституцій. Слідування глобальним цифровим трендам у процесах цифрового розвитку українського суспільства дасть змогу здійснити технологічний прорив і забезпечити рівноправне позиціонування України у світогосподарських процесах.

Україна розпочала свій шлях цифрової трансформації ще у 2019 році. За ці роки є значні результати: понад 14 мільйонів українців користуються додатком «Дія» (13 цифрових документів) в якому доступно понад 70 онлайн-сервісів. Активному впровадженню процесів діджиталізації в Україні сприяє розвиток ІТ-сектору загалом та сфери електронних послуг зокрема. Примітно, що сфера цифровізації суттєво змінилася з початку війни. На Єдиному державному веб-порталі електронних послуг було доступно понад 100 електронних державних послуг (понад 75 через портал і понад 20 через мобільний додаток). Розпочато трансформацію центрів надання адміністративних послуг при районних державних адміністраціях та розширено мережу центрів надання адміністративних послуг до 2891 точки доступу. Водночас цифровізація окремих процесів може ускладнюватися відсутністю або суттєвим обмеженням доступу частини громадян до мережі Інтернет; значна кількість громадян, які потребують послуг державних установ, покинули свої домівки або перебувають на тимчасово окупованих територіях; підвищений рівень загроз у кіберпросторі, що вимагає швидкого реагування, готовності технічних засобів і спеціалістів[4].

Вторгнення російських військ в Україну 24 лютого 2022 року кардинально змінило ситуацію, розірвавши соціальні зв'язки. Понад 14,5 млн українців виїхали за кордон, 4,7 млн стали внутрішньо переміщеними особами. Значна кількість людей виїжджали під обстрілами, з окупованих територій, тож взяти із собою всі документи встигали не всі. Фахівці державної цифрової трансформації створили Є-документ, який можна згенерувати за кілька хвилин, на заміну втраченого. У Мінцифрі планували до 2024 року перевести 100% держпослуг в електронну систему. Це дозволило б до мінімуму зменшити відношення чиновник-відвідувач, прибрати корупційну складову, зекономити мільйони гривень. Через війну плани більш обмежені. Головне, говорять у відомстві, забезпечити потреби воєнного часу [4].

Поряд із важливістю використання цифрових технологій у публічному управлінні існує низка проблем, які ускладнюють їх подальший розвиток.. Поширення цифрових технологій є процесом, який потребує значних інвестицій. У сучасних умовах, коли Україна щоденно виснажується бойовими діями, відчувається гостра фінансова потреба при впровадженні цифровізації в аналізованій сфері. Іншим аспектом є різноманітність цифрових технологій, які використовуються в публічному секторі і, як наслідок, труднощі в інтеграції та роботі з різними даними. Необхідно затвердити єдині технологічні стандарти в цій сфері. Загалом, рішення технологічної проблеми не лежать на поверхні, але очевидно, що потрібно продовжувати працювати над об'єднанням окремих інформаційних систем в єдине ціле, що передбачає розвиток відповідних платформ.

В органах державної влади слід запустити механізми мотивації, підбору, навчання безперервного розвитку та оцінки компетенцій за напрямками сучасних методів обробки, аналізу великих даних, цифрового сервіс-орієнтованого підходу. Держава має бути зацікавлена у створенні нової культури надання державних та муніципальних послуг та нової культури взаємодії органів влади з населенням, бізнес-спільнотою та громадянським суспільством, а для цього слід шукати та створювати, а надалі – підтримувати «острівці» цієї нової культури. Крім того, нова система вимагатиме кадрів певної кваліфікації, для чого треба забезпечити безперервне навчання всіх співробітників органів влади, залучених до прийняття рішень на основі даних інформаційно-аналітичних систем, що створюються в процесі цифрової трансформації публічного управління. Щоб вирішити це коло проблем, необхідно спонукати працівників до активного використання цифрових технологій, підвищувати рівень комп'ютерної грамотності, забезпечити активну участь у семінарах та вебінарах, які мають регулярно проводитись у громадському секторі організацій [5].

Інформаційні джерела

1. Сиротін, В.Д. (2023). Особливості цифровізації у сфері публічного управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, (9). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-02-06>
2. Куйбіда В.С., Карпенко О.В., Наместнік В.В. Цифрове врядування в Україні: базові дефініції понятійно-категоріального апарату. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія :Державне управління*. 2018. №1. С.5-10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnaddy_2018_1_3.
3. Пігарєв Ю., Костенюк Н. Діджиталізація публічного управління як чинник цифрової трансформації України. *Механізми державного управління*. Том 2. № 83. 2021 . URL: <http://uran.oridu.odessa.ua/article/view/237257>
4. Мельников, О., Петров, К., Мельников, О., & Кобзев, І. (2023). Діджиталізація публічного адміністрування. *European Science*, 4(sge18-04), 51–60. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-18-04-003>
5. Бондарчук Н.В., Дуброва Н.П. Цифровізація публічного управління: стан та перспективи розвитку *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Актуальні проблеми у сфері публічного управління*. Том 34 (73). № 1 2023. С.213-218 DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.1/38>